

Műterem- látogatás

Szilvásy Nándor
emlékkiállítása

ANDOR ANNA

B 32 Galéria, 2017. VIII. 16. – IX. 7.

K
kiállítás

Látogatásra érkeznek az érdeklődő Szilvásy Nándor festő- és grafikus-művész (1927–2011) műtermébe, amelynek legalábbis egy részét rekonstruálni lehetett a terem egyik sarkában. Nos, ahogyan minden alkotónál, itt is egymás mellett, látszólag festői rendetlenségben, de minden bizonytalanságot elvetve minden logika számunkra felfoghatatlan belső törvényei szerint jelennek meg a művek és a festőeszközök, a banális tárgyak és az inspiráció forrását jelentő talált tárgyak a madártolltól kezdve a régi képeslapokig, a fából faragott könyvtől a szép régi szerkezetekig. A fő helyen egy triptichon, amely a magyar piktúra nagy mesterei (Ferenczy Károly, Bernáth Aurél) előtt tiszteleg. Felbukkannak Szilvásy Nándor kedves madarai is a vásznan, amelyek a kiállítótéri együttest dominálják. A falon, ahogyan a műteremben is,

szép régi kulcsok is láthatóak, s ez eszünkbe juttathatja azt, hogy a madár az égiekkel való kapcsolat megtestesítője, ha úgy tetszik, kulcs az igazság, a tisztaság állapotára, a lélekre való rátaláláshoz.

Szilvásy Nándor vásznainak legjellegzetesebb motívuma a madár. Az egyiket ketten jelennek meg, szétárt szárnyakkal, kitért csőrrel. Mintha azon tanakodnának, hogy merre is röpjenek az őszi Balaton víztükre vagy a Balaton-felvidék sárguló-vöröslő lombjai fölött. S újra és újra visszatérnek a műveken, birtokukba veszik a légtérrel, a fák, bokrok ágait, de az emberi építményeket is. Emberi magatartásformákat testesítenek meg maguk is, vagy éppen mintha arra ösztönöznék a képek nézőit, hogy hozzájuk, a szárnyas lényekhez hasonlóan próbáljanak meg elszakadni attól a fizikai valóságtól, azoktól a szűkre szabott földrajzi koordinátáktól, amelyek megakadályozzák őket abban, hogy – amint azt József Attilánál olvashatjuk – a valóságnál jóval többet lássunk, az igazat.

Műteremrészlet

fotó: Berényi Zsuzsa

Ha talán a madarak és az egyetemes művészet közötti kapcsolatban nem is kezdődött új korszak, amikor a 80-as, 90-es évek fordulóján Szilvász Nándor néhány évtizedes, igen sikeres budapesti munkálkodás után gondolt egyet és Révfülöpre költözött, akár azt is gondolhatnánk, hogy az ő pályafutásában radikális váltás történt. Valójában azonban nemcsak az ég madaraihoz kerülhetett közelebb a következő időszakban, de paradox módon ahhoz a gyermekkori tájhoz is, amely a családi hagyományokon túl a szabadság színes papírsárkányait is jelentette a számukra. Az elindulás és a visszatérés között nem hagyhatjuk említetlenül, hogy Szilvász Nándor a Magyar Képzőművészeti Főiskolán olyan mestereknél tanult, mint Koffán Károly, Hincz Gyula, Barcsay Jenő, Miháلتz Pál – az első főiskolai év végén született a kiállítás bejáratánál látható az *I. év végén* című 1948-as festménye. Alkalmazott grafikus pályája gyorsan ívelt fölfelé: öt alkalommal, 1960-ban, 62-ben, 72-ben, 74-ben, 76-ban nyert díjat Az év legjobb plakátjai versenyén. 1962-ben Munkácsy-díjat kapott, 1968-ban különdíjat a Varsói Nemzetközi Plakátkiállításon, 1977-ben a melbourne-i The Universal Language of Posters kiállítás és verseny első díját nyerte el. 1978-ban Erdemes Művész lett, s megkapta a békéscsabai I. Országos Alkalmazott Grafikai Biennálé fődíját is, a következő évben a poznanai Vásárplakátok kiállítás első díjával ismerték el teljesítményét.

Sikerei csúcán váltott, visszatért a festészethez, rajzhoz az alkalmazott grafikától, elköltözött Budapestről Révfülöpre, a tó, a természet közelségébe. Ahogyan korai rajzaiban a szülőváros, Makó és az azt körülvevő táj részleteit örökölte meg, 1990 után éppen olyan szívesen idézte meg képein a Balaton-felvidék szelíd lankáit, a tó víztükrét, a parti nádat, a nyári fürdőzőket, a vitorlásokat vagy éppen a különböző színű, eredetű macskákat, amelyekben egy dolog mindenképpen közös, az ősellenség a madarakkal: a maguk törvényei szerint élnek, ha úgy van kedvük, elfogadják a szeretetet, a kényeztetést, de mindig ők szabják meg a feltételeket, mint azt az *Úrállomás vörös macskával* jelzi. A lakhely- és műfajváltás valójában visszatérést jelentett abba a világba, amelyben nem csak az igazságot könnyebb kimondani, de amelynek szélessége, tágassága összehasonlíthatatlan azzal, amit a fővárosi műterem vagy éppen a pesti presszók egykor kopottas, füstös, ma viszont már egyáltalán nem létező világa kínálni tudott.

A plakátművészetére jellemző erőteljes vonalrajz, expresszív színvilág, a groteszk, az abszurd, az irónia, a szürreális fogalmazásmód jelen van a festő Szilvász Nándor alkotásaiban is – miközben, éppen a műfajból következően újak társultak hozzájuk. Mintha az utolsó korlátok is ledőltek volna, a teljes művészi önmegvalósítás lehetőségét adta meg számára a táblakép. A színek, formák világában való szabad kalandozást immár nem nehezítették megrendelő által rögzített tájékozási pontok, kizárólag a képépítés törvényei terelgették, fogták keretek közé a láthatóan könnyen, a játékos, humoros, groteszk mozzanatok iránt éppen annyira érzékeny, mint amennyire a líra, a meditáció világa iránt nyitott képzeletet.

SZILVÁSZ NÁNDOR:
Madarak a virágzó barackfán